

Pla Municipal contra la violència vers les dones 2007-2009

AJUNTAMENT DE BARCELONA

(aprovat el 23 de febrer de 2007)

INDEX

1. INTRODUCCIÓ
 2. PROCÉS DE PARTICIPACIÓ
 3. MARC NORMATIU
 4. MARC CONCEPTUAL
 5. LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE A LA CIUTAT DE BCN
 6. ELS SERVEIS MUNICIPALS D'ATENCIÓ A LES DONES
 7. CRITERIS D'ACTUACIÓ
 8. OBJECTIU CENTRAL
 - 8.1 LÍNIES ESTRATÈGIQUES
 - 8.2 OBJECTIUS ESTRATÈGICS
 - 8.3 OBJECTIUS OPERATIUS
-

1. INTRODUCCIÓ

Aquest Pla Municipal contra la violència vers les dones recull les aportacions de moltes barcelonines que, des dels seus respectius àmbits d'intervenció, han participat en la seva elaboració. Aquest ha estat un procés molt enriquidor que, al mateix temps, ha fet emergir la voluntat i l'ambició amb què totes les dones volem afrontar aquesta problemàtica a la nostra ciutat.

La ciutat de Barcelona ha fet en els darrers deu anys una aposta ferma en l'abordatge de la violència contra les dones fonamentant el seu treball en aquests tres eixos: la prevenció, l'atenció i la coordinació. Una tasca que no hagués estat possible sense la complicitat, l'experiència i el treball del moviment de dones que, en tot moment, ha reivindicat que la violència contra les dones esdevingués una prioritat política en el marc de les actuacions del govern municipal.

Per aquest motiu, aquest és l'espai més adequat per donar les gràcies a totes les dones, també a tots els homes, que han participat en l'elaboració del text que teniu a les mans fent-nos copartípeps de les seves experiències, el seus coneixements i les seves valoracions, així com ampliant, amb les seves aportacions el coneixement que, sobre aquest fenomen, tenim de la ciutat de Barcelona.

En un primer moment, el moviment de dones amb les seves reivindicacions va contribuir tant en la visibilització d'aquest fenomen social i com en la creació de les estratègies per avançar en la seva eradicació. Ha estat gràcies a la tasca realitzada per les entitats i associacions de dones, principalment, que durant la última dècada dels noranta, la lluita contra la violència vers les dones es va incorporar a l'agenda comuna.

Avui, després d'aquests anys d'experiència compartida, el moviment de dones segueix obrint el camí que ens ha de permetre avançar cap a una societat on la llibertat de les dones sigui quelcom inqüestionable. En aquest sentit és important sumar tots els esforços i reconèixer també les aportacions que des de les organitzacions sindicals, les diferents institucions i la societat civil han realitzat, i continuen realitzant, per assolir aquest objectiu comú.

És per aquest motiu que no es pot obviar la importància de la dimensió conceptual en l'abordatge de la violència contra les dones. 'El món de les idees' condiona la percepció de la realitat i dels fenòmens socials i, per tant, el procés de conceptualització impacta tant en la comprensió com en l'abordatge de la violència contra les dones. Per tant, per poder abordar aquesta problemàtica, es imprescindible l'elaboració d'una definició compartida del problema, així com la capacitat d'estructurar les mesures per la seva eradicació.

És indispensable transformar la problemàtica social de la violència vers les dones en una prioritat política que ha d'adquirir la rellevància social i pressupostària que la seva gravetat social requereix. S'han d'abordar la naturalesa i les causes de la violència per poder prioritzar les actuacions a desenvolupar. Per aquest motiu és imprescindible definir la naturalesa d'aquest fenomen i les seves manifestacions, i molt especialment identificar-ne les seves causes, ja que és el que permetrà dissenyar actuacions efectives per seguir avançant en la millora de les estratègies de prevenció i en la implantació de models d'atenció més sensibles a les necessitats expressades per les pròpies dones.

Així doncs, és necessari compartir una visió global del fenomen de la violència contra les dones a la ciutat, és a dir, fer possible la incorporació d'una mirada polièdrica que permeti contemplar les diferents dimensions d'aquest fenomen i articular, així, una política transversal. La multicausalitat del fenomen de la violència contra les dones fa que sigui imprescindible un abordatge transversal i interdisciplinari que promogui el treball des del compromís de diferents serveis, institucions i persones professionals i garanteixi l'enriquiment dels marcs conceptuals des de l'aportació de les diferents disciplines.

Finalment, per poder abordar de forma eficaç la violència vers les dones és fonamental la consolidació de la pròpia estructura amb l'objectiu de garantir la continuïtat del treball, així com la seva capacitat operativa, els recursos humans necessaris, l'assignació de la partida pressupostària corresponent i l'autonomia necessària.

És imprescindible, però, indicar en aquesta introducció un apunt important: aquest és un Pla de transició, que, entre d'altres qüestions preveu esdevenir l'instrument adequat per poder fer el traspàs necessari entre el marc jurídic i competencial actual i el que resultarà un cop aprovada pel Parlament de Catalunya la "Llei pels Drets de les Dones per l'eradicació de la violència masclista". Per aquest motiu, molt probablement, el Pla necessàriament s'haurà d'anar adequant a les noves realitats que, en breu, modificaran l'àmbit competencial municipal.

2. PROCÉS DE PARTICIPACIÓ

El Pla Operatiu contra la violència vers les dones 2006-2009 respon a la filosofia que es desprèn de totes les proposicions i recomanacions fetes en el marc de tots els espais de participació que s'han succeït en els darrers anys a través de les propostes de la Regidoria de Dona i Drets Civils, el Consell Municipal de Dones de Barcelona, el moviment de dones i el teixit associatiu de la ciutat .

De la mateixa manera, aquest Pla parteix de l'important treball realitzat fins ara, i en reconeix àmpliament la seva aportació, de les tècniques i els tècnics municipals que desenvolupen la seva feina en aquesta àrea. La seva experiència és la que ha fet possible realitzar un salt qualitatiu important en les estratègies portades a terme fins al moment, incorporant als serveis i equipaments municipals la perspectiva d'integralitat, proximitat, globalitat, transversalitat i efectivitat, així com de coordinació i cooperació de les diferents àrees implicades.

Des de la Regidoria de Dona i Drets Civils hem elaborat el II Pla Operatiu contra la violència vers les Dones (2006-2009) basant-nos en la participació i els sabers de les entitats de les dones del Consell Municipal de Dones de Barcelona; l'experiència professional de les dones del Grup Dona del Consell Municipal de Benestar Social, el coneixement tècnic i de proximitat de les i els professionals que treballen en els Serveis Municipals, la col·laboració i les aportacions de totes les persones que varen participar en les jornades organitzades el novembre del 2005 sota el títol "Jornades Participatives: Pla Operatiu contra la violència vers les Dones" ; i l'experiència acumulada, les percepcions i les observacions de tot l'equip de persones que fan possible el Circuit Barcelona contra la violència vers les dones i els Circuits Territorials contra la violència vers les dones a tots i cadascun dels districtes de la ciutat.

"Violència vers les dones: Prevenció de la violència, els reptes de l'educació"

En el marc de les Jornades Participatives del Consell Municipal de Dones de Barcelona, el passat 27 de gener del 2005 es va celebrar la sessió: "Violència vers les dones: Prevenció de la violència, els reptes de l'educació". Aquesta jornada, com molt bé indica el seu títol, es va centrar en el tema de la violència de gènere, aprofundint en les seves causes, les estratègies de prevenció i els reptes que suposa per a l'educació formal, els mitjans de comunicació i el teixit associatiu.

En aquesta jornada hi varen participar 80 dones de la ciutat i la metodologia de treball i de dinamització de la sessió es va realitzar a partir de l'estructuració de quatre Grups de Treball: 'La prevenció de la violència en l'educació formal'; 'Anàlisi de les causes de la violència'; 'Detecció i anàlisi del sexisme en els mitjans de comunicació'; i 'Prevenció de la violència des de la corresponsabilitat i el teixit associatiu'. Les recomanacions d'aquests quatre grups, així com les seves reflexions i les seves aportacions, s'han incorporat en el text del Pla que us presentem.

' JORNADES PARTICIPATIVES: PLA OPERATIU CONTRA LA VIOLÈNCIA VERS LES DONES '

Del 2 al 4 de novembre del 2005 la Regidoria de Dona i Drets Civils, sota el títol 'Jornades Participatives: Pla Operatiu contra la Violència vers les Dones', va organitzar unes jornades de treball participatives per poder incorporar en el seu Pla de Treball les recomanacions i les iniciatives que les persones participants van explicar i aportar des dels diversos àmbits d'intervenció a través dels quals treballen quotidianament amb el fenomen de la violència de gènere.

La dinàmica participativa de les jornades es va estructurar en diferents taules de debat i reflexió que foren conduïdes per un/a moderador/a i recollides per la persona que realitzava la tasca de relator/a de la taula. Cadascuna de les sis taules es va centrar en l'abordatge d'una qüestió concreta: "Taula de treball sobre prevenció"; "Taula de treball sobre l'Atenció Específica"; "Taula de treball sobre l'Atenció General"; "Taula de Treball sobre l'abordatge de la Violència

de Gènere des de l'àmbit polític"; "Taula de Treball sobre Recerca"; i "Taula de Treball sobre Coordinació".

Reunions de treball: gener a desembre de 2006

- Direcció de Dona i Drets Civils
- Equip d'Atenció a les Dones
- Equip de la Casa d'Acollida
- Responsables Tècniques de Dona dels 10 Districtes
- Responsables dels Punts d'Informació i Atenció a les Dones
- Permanent del Consell Municipal de Dones
- Institut Català de les Dones

Validació i retorn del document: gener 2007

- Divendres 12 de gener: Direcció de Dona i Drets Civils, Equip d'Atenció a les Dones, Casa d'Acollida.
- Dimecres 17 de gener: Permanent del Consell Municipal de Dones de Barcelona.
- Dijous 18 de gener: Representants de les entitats que formen part de tots els Consells de Dones dels Districtes
- Divendres 19 de gener: Responsables Tècniques de Dona dels 10 Districtes
- Divendres 19 de gener: Grup Dona del Consell Municipal de Benestar Social.
- Dilluns 12 de gener: Direcció de Dona i Drets Civils, Equip d'Atenció a les Dones, Casa d'Acollida.
- Dimecres 24 de gener: reunió amb totes les persones que varen participar en les 'Jornades participaves: Pla Operatiu contra la violència vers les dones' que varen tenir lloc del 2 al 4 de novembre del 2005

23 de febrer: Consell Plenari

3. MARC NORMATIU

La Convenció de les Nacions Unides sobre l'Eliminació de totes les formes de Discriminació contra la Dona de 1979 (CEDAW) i el seu Protocol Facultatiu de 1999: La Convenció reconeix expressament la necessitat de canviar les actituds, mitjançant l'educació dels homes i les dones, perquè acceptin la igualtat de drets i superin les pràctiques i prejudicis basats en els rols estereotipats. El Protocol estableix els drets de les dones a demanar la reparació per la violació dels seus drets.

La Conferència de Drets Humans de Viena de 1993 va proclamar que els drets humans de les dones i de les nenes són part integral dels drets humans universals i va subratllar la importància de les tasques destinades a eliminar la violència contra les dones en la vida pública i privada.

La Declaració de Beijing de 1995, sorgida de la IV Conferència Mundial sobre les Dones és el document més complet produït per una conferència de les Nacions Unides en relació amb els drets de les dones, ja que incorpora els resultats assolits en les conferències i els tractats anteriors, entre altres, la CEDAW i la Declaració de Viena. Es va acordar la *Declaració sobre l'eliminació de la violència contra les dones* on es fa, per primera vegada, el reconeixement que les causes de la violència són estructurals, realitzant una definició del que és violència de gènere (article 113): *"l'expressió "violència contra les dones" significa qualsevol acte de violència basada en el gènere que té com a resultat o és probable que tingui com a resultat uns danys o patiments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incloent-hi les amenaces dels esmentats actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant en la vida pública com en la privada"*. En la Revisió de la Plataforma d'Acció de Beijing, realitzada a Nova York el juny de 2000, es donà un nou impuls als compromisos acordats per aconseguir la potenciació del paper de la dona i la igualtat de gèneres.

La Resolució de la Comissió de Drets Humans de Nacions Unides de 1997 condemna tots els actes de violència sexista contra les dones, exigeix que s'elimini la violència masclista en la família i en la comunitat i exhorta els governs a actuar per prevenir, investigar i castigar els actes de violència, i proporcionar a les dones unes reparacions justes i una assistència especialitzada.

La resolució de la Comissió de Drets Humans de Nacions Unides 2001/49 condemna tots els actes de violència masclista contra les dones, i especialment la violència contra les dones en situacions de conflicte armat.

En l'àmbit europeu, cal citar entre d'altres, la Resolució del Parlament Europeu de setembre de 1997 coneguda com "Tolerància zero contra la violència envers les dones" desenvolupada l'any 1999, i la Decisió marc del Consell d'Europa de 15 de març de 2001 sobre l'Estatut de la Víctima en el procés penal, que assenyala la importància d'evitar els processos de victimització secundària i la necessitat de serveis especialitzats i d'organitzacions de recolzament a la víctima.

La Directiva 2002/73 del Parlament Europeu i del Consell, de 23 de setembre de 2002, que "modifica la Directiva 76/207/CEE del Consell relativa a l'aplicació del principi d'igualtat de tracte entre dones i homes en allò que es refereix a l'accés a l'ocupació, a la formació i a la promoció professionals i a les condicions de treball", destaca la rellevància d'adoptar mesures específiques a favor de les dones, destinades a eliminar, prevenir o compensar els desavantatges que les afecten en l'àmbit laboral i, especialment, atorgar protecció suficient enfront els supòsits d'assetjament i assetjament sexual en el treball.

Durant els darrers anys, a l'Estat espanyol s'han produït avenços legislatius en matèria de lluita contra la violència masclista. Així, la Llei Orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de Mesures Concretes en matèria de Seguretat Ciutadana, Violència Domèstica i Integració Social dels Estrangers: la Llei Orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei

Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal, o la Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'Ordre de Protecció de les Víctimes de la Violència Domèstica. Aquesta darrera Llei esmentada ha suposat una nova fita en les mesures adoptades des dels poders públics en regular mesures cautelars especialíssimes sense cap precedent en l'ordenament jurídic penal espanyol. Recentment, la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, constitueix la primera Llei integral europea que recull una resposta global a les violències a les dones en les relacions de parella, amb inclusió d'aspectes preventius, educatius, socials, assistencials, sanitaris i penals. A més, cal destacar les Lleis aprovades per diverses Comunitats Autònomes, dins el seu àmbit competencial, per tal d'intervenir en l'àmbit de la violència contra les dones.

4. MARC CONCEPTUAL

La violència contra les dones s'ha exercit històricament i, malgrat els avenços obtinguts en el camí vers la igualtat d'oportunitats, es continua exercint sota els paràmetres d'una societat estructurada sota el desequilibri de les relacions de poder i a causa de la socialització de dones i homes des de la perspectiva patriarcal. La distribució de rols en funció de gènere i la manca de reconeixement social de les activitats que tradicionalment s'han assignat al gènere femení, situa les dones en un lloc vulnerable que les assenyala com a possibles víctimes d'agressions que, generalment, són exercides per la figura masculina.

No hi ha cap país lliure de violència de gènere, ja que es tracta d'un fenomen universal que, fruit del sistema patriarcal, és present a totes les cultures i a tots els nivells socials i econòmics. Segons l'informe elaborat per les Nacions Unides al setembre de 2000 sobre l'estat de la població mundial, dones de tot el món pateixen violència de gènere, dones de totes les edats i condicions socials.

Barcelona és una ciutat plural i rica en matisos, fet que representa un repte a l'hora d'atendre les particularitats territorials, culturals, religioses i econòmiques de totes les dones que pateixen violència de gènere i cerquen atenció i respostes a través dels recursos municipals.

Així, el problema de la violència contra les dones no és un problema de fets delictius excepcionals, sinó que respon a una situació de discriminació de les dones comuna a totes les societats. Les Nacions Unides reconeixen que la violència contra les dones esdevé un gran obstacle per assolir la igualtat d'oportunitats i l'avenç de les dones i, conseqüentment l'avenç i el desenvolupament dels estats i de les diferents societats.

L'any 1972 es celebra a Brussel·les el "Tribunal contra els crims comesos contra les dones", amb l'assistència de més de 2.000 dones de 40 països.

A la ciutat de Mèxic, l'any 1975 es proclama l'Any Internacional de la Dona, on es posa èmfasi en la necessitat d'aturar la violència contra les dones i nenes.

L'any 1980 el grup d'experts/es de les Nacions Unides reconeix que la violència Vers les dones és el crim encobert més freqüent al món

Per primera vegada, l'any 1986, el Parlament Europeu tracta el greu problema que suposa la violència domèstica, resolució A-44/86, sobre agressions a les dones.

DEFINICIÓ:

Seguint la terminologia consensuada per les Nacions Unides el 1995 quan utilitzem el terme **violència de gènere** entenem que el gènere, com a concepte clau, és el contingut de creences, trets personals, actituds, sentiments, valors, conductes i activitats que diferencien homes i dones a través d'un procés de construcció social. El sistema de gènere no només estableix diferències, sinó que construeix desigualtats simbòliques i materials. En haver-hi una jerarquització dels rols i de les identitats de gènere que atorguen més valor a les masculines, es generen unes relacions de poder desiguals que determinen que les dones estiguin en una posició subordinada respecte dels homes.

L'esborrany de l'avantprojecte de Llei dels Drets de les Dones per a l'Eradicació de la Violència Masclista de la Generalitat de Catalunya estableix que:

"Les violències exercides contra les dones han estat anomenades amb diferents termes: violència sexista, patriarcal, viril o violència de gènere entre d'altres. En tots els casos la terminologia indica que es tracta d'un fenomen amb característiques diferents a d'altres formes de violència. És una violència que pateixen les dones, pel sol fet de ser-ho, en el marc d'unes relacions de poder desiguals entre homes i dones."

“L'expressió **violència masclista** posa de manifest que el masclisme és el concepte que de forma més general defineix el sistema social que empara i justifica les conductes de domini i abús de poder dels homes sobre les dones i que, alhora, ha imposat un model de masculinitat que, malgrat ser reduccionista, encara és valorat socialment com a superior. Dins d'aquest sistema la superioritat masculina ha estat naturalitzada i, per tant, justificada, a través de tot un conjunt de pautes culturals i socials totalment arrelades a les estructures dominants de les societats. La violència contra les dones és l'expressió més greu i devastadora d'aquesta cultura que no només destrueix vides sinó que impedeix el desenvolupament dels drets, la igualtat d'oportunitats i les llibertats de les dones.”

La violència de gènere fa víctimes a les dones i nenes en els conflictes bèl·lics, a les nenes que pateixen la mutilació genital, a les dones dins del món laboral, a les criatures de les persones implicades (víctima i agressor) en les situacions de violència que es viuen dins l'àmbit familiar.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) considera que la violència de gènere és un greu problema de salut pública i provoca danys greus a les persones afectades. Així mateix, segons la magnitud de les agressions pot provocar malalties associades al patiment, dificultats importants per a la recuperació del trauma (síndrome de la dona maltractada) i, en el pitjor dels casos, la mort de les víctimes.

Des d'aquesta perspectiva, parlarem de violència vers les dones o de gènere sota els següents paràmetres:

- ❑ **Violència psicològica:** Els actes o conductes d'abús que poden causar la desvalorització de la persona que els pateix, provoquen una disminució o pèrdua de l'autoestima i tenen repercussions greus que dificulten en gran mesura el tractament i la recuperació de les víctimes. En el marc de la definició de violència psicològica hi trobes les relacions d'abús emocional, econòmic, social, ambiental i verbal: humiliacions, insults, crits, menyspreu, burles, acusacions, privacions de llibertat i abandó, entre d'altres.
- ❑ **Violència física:** Qualsevol acte de força intencionat que provoqui o pugui provocar danys en el cos de la dona agredida: cops, ferides, cremades, fractures i apallissaments, entre d'altres.
- ❑ **Violència sexual:** S'entén per violència sexual l'obligació de mantenir qualsevol tipus de relació sexual contra la voluntat de la dona. També s'inclouen les violacions, altres agressions sexuals com l'assetjament i els abusos als i les menors. Les víctimes de violència sexual pateixen la resta de violències descrites anteriorment.
- ❑ **Violència domèstica o familiar:** La violència domèstica és la manifestació de la violència de gènere més habitual, s'exerceix majoritàriament dins l'àmbit familiar on, malgrat les creences culturals entorn la família (respecte – protecció – creixement) es marquen les diferències que afavoreixen i provoquen les conductes agressives. També s'exerceix freqüentment en l'àmbit públic, especialment en els casos d'atacs de la parella o ex parella en el decurs dels tràmits vinculats a la separació de les persones implicades. Aquest tipus de violència comprèn la física, psicològica o emocional i, molt sovint, la violència sexual. També es considera violència domèstica o familiar els maltractaments vers la infància i la vellesa, persones vulnerables també de patir les conseqüències d'una relació intrafamiliar deteriorada i amb l'hàbit de resoldre les situacions de conflicte per la força i sense diàleg.

Aquestes formes i actes de violència poden donar-se en diversos contextos, públics o privats, en la família, en la comunitat, en l'àmbit laboral, en els conflictes armats, en les tradicions i en els mitjans de comunicació.

5. LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES A LA CIUTAT DE BCN

El Pla d'Actuació Municipal (2003-2007); el Pla Operatiu contra la violència vers les dones 2001-2004; l'experiència de les professionals i els professionals que treballen en els serveis municipals d'atenció a les dones que pateixen violència; l'actuació i els projectes de col·laboració amb l'Ajuntament de les diverses entitats del teixit associatiu i les propostes i recomanacions dels diferents òrgans de participació de les dones de la ciutat com són el Consell de Dones de Barcelona; el Grup Dona del Consell Municipal de Benestar Social; el Consell Municipal d'Immigració i el I Congrés de Dones de Barcelona; constitueixen elements clau per definir el marc de referència que cal considerar en plantejar l'abordatge de la violència de gènere per part de l'Ajuntament de Barcelona.

PAM 2003-2007

El Pla d'Actuació Municipal 2003-2007 assenyala, dins el conjunt dels objectius municipals, d'abast molt més ampli, els objectius específics i estratègics per eliminar la violència de gènere a la nostra ciutat i en destaca els següents:

- Millorar i diversificar els recursos existents adreçats a l'atenció de les dones que pateixen violència de gènere.
- Incrementar la cooperació amb les institucions, entitats i associacions de la ciutat que proporcionen algun tipus de servei específic per a les dones que pateixen violència de gènere.
- Intensificar la realització de campanyes i accions preventives per fer que a la nostra ciutat es treballi el canvi de valors socials davant la violència, necessari per assolir la tolerància zero i construir una ciutat sense violència, una ciutat de dones lliures.
- Avançar en les estratègies de coordinació consolidant la implantació del Circuit Barcelona contra la Violència i dels Circuits Territorials de cadascun dels districtes.
- Impulsar, en el marc del Pla Operatiu contra la violència, la coordinació amb els diferents àmbits educatius per impulsar i donar suport a les iniciatives dels i les professionals educatius que treballen en models educatius basats en els valors del diàleg, l'equitat i el respecte a través dels principis coeducatius.
- Impulsar projectes d'atenció psico-social adreçats a dones que es troben en una situació de maltractament a través de programes de formació continuada als i les diferents professionals que atenen a aquest col·lectiu, així com la incorporació de psicòlegs clínics en tots els serveis d'atenció.
- Continuar impulsant l'Acord Ciutadà per una Barcelona Lliure de Violència vers les Dones com un pas més en la col·laboració conjunta entre l'Ajuntament de Barcelona i el teixit associatiu de la ciutat en la lluita contra la violència vers les dones.
- Garantir una atenció de proximitat a través dels Punts d'Informació i Atenció a les Dones dels Districtes; i una atenció especialitzada a través de l'Equip d'Atenció a les Dones i la Casa d'Acollida, així com la coordinació de tots els sistemes d'atenció implicats a la ciutat de Barcelona.
- Continuar promovent i avançar en el model d'atenció integral a les situacions de violència de gènere, prestant especial esment al desplegament de serveis i recursos de suport a les dones després de la sortida de la Casa d'Acollida i establir col·laboracions per assolir estratègies de suport per a l'accés a l'habitatge, així com programes específics de formació i inserció laboral.

- Vincular els serveis d'acollida d'urgència a les dones als Serveis Socials d'Urgència i dotar-los de l'estatus propi que en permeti les intervencions ajustades a les característiques i les problemàtiques de les dones.
- Millorar l'acollida d'urgència tot creant un centre d'acollida que permeti donar una resposta de més qualitat a les demandes de les dones i de les seves filles i fills en situació de crisis, tot preveient l'increment de necessitats de la ciutat en relació a les noves estratègies de detecció i prevenció.
- Incidir i prestar especial atenció a les dones grans que pateixen maltractaments.

PROPOSTES DEL GRUP DONA DEL CONSELL MUNICIPAL DE BENESTAR SOCIAL

El Consell Municipal de Benestar Social és un dels òrgans consultius i de participació del qual s'ha dotat l'Ajuntament per tal d'incorporar els diferents sectors de la ciutat en la definició de la política municipal. El Grup Dona del CMBS, coordinat per la Sra. Neus Roca Cortés, a partir de l'anàlisi i el debat sobre la realitat a la ciutat, ha elaborat el **Document de propostes 2006** on s'han plantejat el conjunt de recomanacions i propostes que es detallen:

"L'atorgament social i cec d'autoritat a l'home pel sol fet de ser-ho i la projecció curadora de la dona sobre l'home posen en perill la detecció, per part de la dona jove, de situacions de **violència** i de control coercitiu. (...). Fins i tot es constata com les dones joves han avançat quan a les seves aspiracions laborals que es veuen frenades per unes estructures i legislacions laborals que, de fet, discriminen especialment en el moment de la criança".

"La **violència** en la parella està naturalitzada entre els joves degut a les idees de l'amor romàntic, l'amor fusió i passió, abastament esteses entre la cultura juvenil i general, normalitzant-se la càrrega del patiment exclusivament per la dona, interpretant la violència de l'home com a fortalesa i autoritat i projectant accions de cura i espera de canvi sobre l'home jove coactiu o directament violent sigui verbal o físicament."

"**L'assetjament sexual** en el lloc de treball és un fenomen molt freqüent que actualment les dones joves amb valentia consulten i denuncien buscant una solució que no les enfronti directament a la precarietat laboral. Les empreses no fan res malgrat estar-ne assabentades i condemnar-ho de paraula. S'acaba penalitzant la dona amb trasllats o acomiadaments indemnitzats mentre que als assetjadors no se'ls mou del seu estatus i lloc de treball."

"Cal prestar atenció especial i específica, sense vernissos ni garreperia, a aquests **elements claus de les dones joves per tal d'evitar la reproducció, ara subtil i silenciosa, de les discriminacions i violències** que, sens dubte, encara afecten a les dones; i alhora, **donar valor social a les activitats de les dones**, les que fins ara feien menys i també els fins ara menyspreats sabers de cura de la vida".

"Per tot això **proposem** incidir en aquells elements que l'anàlisi i discussions realitzades ens han fet veure com a cabdals en la vida de les dones joves."

DONA JOVE i VIOLÈNCIA

- Davant l'augment de dones joves que detecten violència cal garantir que siguin ateses pels serveis especialitzats en violència, en l'especificitat necessària de la persona que es troba en el cicle vital d'aparellament, ja que és una forma molt efectiva d'aconseguir una ciutat lliure de violència contra les dones.
- Proposem la creació d'unitats d'orientació psicològica individual que treballin amb la construcció de la subjectivitat que atenguin demandes de solucions a problemes de relació i/o de violència, sempre garantint una perspectiva de gènere.

- Cal fer més hores de tallers de prevenció de violència en altres espais diferents als PIADS (Punts d'Informació i Atenció a les Dones) com per exemple en associacions de joves i als Punts d'informació juvenil.
- Cal implementar programes de detecció de violència dirigits a dones i homes joves.
- S'ha de donar prioritat als projectes que analitzin l'assetjament i violència a l'escola també en termes de gènere, a l'IMEB i a l'IMD. Aquesta perspectiva analitza valors molt arrelats socialment i dotarà a aquests estudis i intervencions de molt més impacte en la vida interna i social dels joves, contrarestant models familiars patriarcals, jeràrquics i autoritaris.

“En aquest sentit, celebrem l'aparició de serveis especialitzats d'atenció als fills i filles de la violència que caldrà seguir augmentant”.

PRIMER CONGRÉS DE LES DONES DE BARCELONA

Aquest Congrés, convocat pel Consell Municipal de Dones de Barcelona, va suposar un procés de participació i treball conjunt entre l'administració municipal i el teixit associatiu de dones de Barcelona. L'objectiu principal del Congrés va ser el de definir un model de ciutat que doni resposta als desigs i necessitats de les dones en tota la seva diversitat. Les propostes resultat del Congrés específiques en l'àmbit de la violència vers les dones foren:

Sensibilització social per a la prevenció de la violència i les agressions sexuals

- Diversificar els mitjans informatius sobre els recursos existents en el terreny de la violència, agressions sexuals i assetjaments.
- Estudiar el tipus de maltractaments que reben les dones amb discapacitat, tant en l'àmbit físic (agressions) i de comunicació (no sortir de casa) com psicològics.
- Elaborar tríptics informatius sobre drets i serveis.
- Arbitrar mesures perquè les dones immigrades que han vingut per reagrupació familiar puguin lluitar pels seus drets davant els maltractaments, sense l'amenaça d'expulsió.
- Promoure una xarxa de ciutadans/nes que elabori un manifest per la no-violència i la convivència a Barcelona, tant de l'àmbit privat com del públic.

Atenció i suport a les dones agredides tant física com psicològicament

- Creació de serveis específics amb atenció permanent, atesos per personal especialitzat, donant cobertura als grups de suport ja existents que treballen des d'una perspectiva de gènere.
- Dotació de professionals experts en el llenguatge dels signes per a les persones sordes.
- Creació d'un telèfon 900, atès també per professionals amb formació específica.
- Consideració d'un altre aspecte de la violència domèstica: la d'alguns/nes fills i filles.

Increment del nombre de places als centres d'acolliment i millora dels recursos de rehabilitació

- Cases d'acolliment de fàcil accés, sense barreres arquitectòniques per tal que puguin accedir tant les persones amb discapacitat física com les cegues, diferenciant centres que puguin acollir en cas d'urgència i centres de tractament i rehabilitació
- Recordar la normativa europea que recomana una plaça per cada 10.000 habitants.

6. ELS SERVEIS MUNICIPALS D'ATENCIÓ A LES DONES

6.1. CENTRE MUNICIPAL D'ATENCIÓ A LES URGÈNCIES SOCIALS (CMAUS):

Servei que de forma immediata i puntual atén qualsevol situació social d'urgència fora dels horaris habituals de funcionament de la resta de serveis de la ciutat i dels districtes. Els serveis que es presten des del CMAUS són l'atenció i valoració de cada cas, la intervenció puntual, la gestió dels recursos d'urgència necessaris: allotjament, ajuts econòmics d'urgència, transport, medicaments, entre d'altres; i la derivació cap als serveis corresponents, un cop atesa la situació d'urgència, per tal que es faci el tractament apropiat de cada situació o problemàtica.

6.2. CENTRES DE SERVEIS SOCIALS MUNICIPALS (CSS):

L'Ajuntament de Barcelona disposa d'una xarxa de 33 centres municipals de Serveis Socials d'Atenció Primària, que ofereixen a totes les persones que ho necessiten un espai d'acollida per buscar possibles solucions. Els serveis socials d'atenció primària són el primer nivell d'atenció a problemes socials i a les persones que necessiten informació i assessorament. Les persones són ateses per un equip de professionals que informen, orienten, assessoren i intervenen en l'àmbit del tractament individual i grupal, així com també porten a terme projectes comunitaris.

6.3. PUNTS D'INFORMACIÓ I ATENCIÓ A LES DONES (PIADs):

Els Punts d'Informació i Atenció a les Dones són serveis oberts a totes les dones de la ciutat que es caracteritzen per la seva voluntat de proximitat i d'implicació territorial, fet que afavoreix el treball en xarxa i l'accessibilitat de totes les dones contemplant la diversitat dels territoris.

Els Punts són espais referencials, ofereixen un servei d'informació i orientació on les dones poden adreçar-se directament, en unes franges horàries concretes, sense demanar hora prèvia si cal. Els Punts donen una atenció bàsica orientant, informant i, si cal, derivant als recursos municipals indicats o altres recursos o entitats adequats.

Tenen com a finalitat potenciar la participació i l'autonomia de les dones, donar resposta a les demandes d'informació i atenció, així com contribuir a la sensibilització i detecció precoç de les situacions de discriminació i violència de gènere.

Els objectius dels Punts d'Informació i Atenció a les Dones són:

- Donar informació i orientació bàsica a les dones, tant individual com grupalment.
- Potenciar i donar suport a les accions específiques de prevenció, sensibilització i detecció precoç de situacions de discriminació i de violència vers les dones.
- Millorar a través del treball grupal la situació de les dones, potenciar les seves habilitats i modificar actituds i rols per fomentar-ne la seva autonomia.
- Treballar conjuntament amb els grups de dones i el Consell de Dones de cada districte per tal de reconèixer, visibilitzar i valorar el saber de les dones i les seves aportacions al conjunt de la societat.
- Posar en marxa accions de sensibilització amb el moviment associatiu per tal d'assolir, través de la sensibilització i la presa de consciència de les discriminacions de gènere, una ciutat lliure de violència vers les dones.
- Potenciar el treball en xarxa interprofessional i la coordinació amb la resta de serveis d'atenció: serveis socials dels territoris, serveis específics per a dones de la ciutat, etc.
- Participar en el Circuit Barcelona contra la Violència vers les Dones a cada territori.

6.4 . SERVEI DE SUPORT PER L'ATENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE A L'ÀMBIT FAMILIAR.

En el marc del I Pla contra la Violència vers les Dones, s'han desenvolupat un conjunt de programes i serveis d'atenció a les dones que pateixen violència, però la multidimensionalitat de la problemàtica fa necessari crear serveis de suport que permetin treballar amb les nenes i nens que han patit violència per tal de reparar les seves conseqüències i ajudar a establir nous models relacionals basats en el respecte i la confiança. Així mateix es també necessari abordar la rehabilitació d'homes que maltracten, ja siguin derivats per la policia o per derivació de serveis de justícia (sense ser una mesura penal alternativa) o aquells que abans de tenir instal·lades conductes violentes volen iniciar un procés de canvi i revisió personal.

El servei consta de dos Programes:

- **“Programa d'Atenció a nenes i nens que han patit violència”**. Mentories: consisteix en ajudar als fills i filles de famílies amb problemes de violència familiar i de gènere a identificar i interioritzar un model parental alternatiu i positiu que permeti construir noves formes de relació, evitant així el cicle repetitiu de la violència familiar.
- **“Programa d'Atenció a homes que maltracten”**: pretén disminuir el nivell de violència intrafamiliar per tal de millorar el benestar de les famílies i la protecció a les víctimes, mitjançant la informació i el tractament terapèutic als agressors.

L'accés al servei pot ser:

- Directe prèvia demanda de consulta.
- Derivació d'altres recursos.

Quan la derivació es produeix per un altre recurs municipal estarà sempre acompanyat d'un protocol de derivació.

Quan les persones usuàries del servei també estiguin ateses a un altre recurs municipal, s'establiran sempre reunions de coordinació que permetin poder articular un Pla de Treball conjunt entre els diferents serveis.

L'atenció es fa de dilluns a divendres, amb una dedicació horària de 35 hores a la de totes i tots els professionals.

6.5 . EQUIP D'ATENCIÓ A LES DONES

L'Equip d'Atenció a les Dones és un servei públic municipal especialitzat en l'atenció a les dones, i els seus fills i filles, que pateixen violència de gènere.

És un **equip multidisciplinar** (integrat per treballadores socials, psicòlogues i advocadesses) que ofereix una **atenció integral** per tal de poder treballar els processos de recuperació de les dones ateses i dels seus fills i filles, tinguin o no necessitat de recursos d'acollida.

L'Equip d'Atenció a les Dones (EAD) és la **porta d'entrada a tot el dispositiu municipal d'atenció especialitzada per a l'atenció i la protecció** de les dones i els seus fills i filles que pateixen violència de gènere.

L'atenció integral es concreta en un Pla de treball adaptat a l'evolució de la situació mentre la dona i els seus fills i filles necessitin de qualsevol dels recursos del dispositiu municipal especialitzat en violència de gènere. Aquest pla de treball és complementari i està articular amb els diferents equips dels serveis d'acollida que la dona pugui necessitar.

L'horari d'atenció és de 10 del matí a 6 de la tarda, de forma continuada de dilluns a divendres.

Les usuàries del servei són totes les dones, així com els seus fills i filles i/o altres persones del seu entorn, de la ciutat de Barcelona majors de 18 anys o menors amb autorització, que

pateixen o han patit qualsevol manifestació de la violència de gènere, sense discriminació per edat, estat de salut física i mental, situació legal, orientació sexual i/o procedència.

Criteris de l'atenció

- ✓ **Integral:** incorpora tots els aspectes de l'estructura personal i social de les dones ateses i dels seus fills i filles, no només els aspectes danyats per la situació patida de violència.
- ✓ **Flexibilitat i adequació a una realitat en constant evolució:** Els profunds canvis socials que s'han produït els últims anys (augment immigració, major esperança de vida, atenció a la diversitat, altres models de relacions afectives, etc.-) exigeixen una gran flexibilitat i adequació per part de l'Equip d'Atenció a les Dones tant en els principis de la seva intervenció com en la diversificació de les seves propostes.
- ✓ **Intervé en els processos i dinàmiques de violència de gènere:** La violència de gènere no és solament un problema personal, sinó un problema social que afecta les persones. Això té diverses conseqüències en la intervenció a realitzar. En destaquem dues:
 - S'intervé amb les dones i també amb els seus fills i filles. I s'incideix, sempre que calgui, en la seva interacció per tal que la relació sigui satisfactòria i que puguin construir una dinàmica familiar que repari el procés de violència viscuda.
 - Les eines d'intervenció són diverses: atenció individualitzada, grupal i comunitària.
- ✓ **Interdisciplinar:** L'Equip d'Atenció a la Dona articula l'atenció a les dones a través de la col·laboració i l'anàlisi compartit entre les diferents disciplines que conformen l'Equip (Treball Social, Psicologia, Dret).

Des de la mirada complementària de cadascuna de les disciplines s'avalua la complexitat de la situació presentada i el risc que comporta per a la dona i les persones del seu entorn més proper, la magnitud de la problemàtica, la proposta d'un Pla de Treball, sempre des de la realitat i interessos de cada dona, respectant les seves decisions i potenciant la seva autoestima i autonomia personal.
- ✓ **Psicosocial:** ha de realitzar un abordatge global que inclogui l'entrenament personal per afrontar les circumstàncies psico-sociològiques dels problemes i situacions detectades.
- ✓ **Centrada en el procés de recuperació:** La intervenció ha de tenir present la vivència de la dona, i dels seus fills i filles, els seus estats emocionals, els seus aprenentatges i ha de respectar les seves decisions respecte a les accions i els temps necessaris en cada cas.

6. 6. CASA D'ACOLLIDA PER A DONES EN SITUACIÓ DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE

La Casa d'Acollida de Barcelona és un servei residencial temporal que té com a objectiu oferir un lloc d'estada, d'atenció integral, psicosocial, i de suport material a aquelles dones i les seves filles i fills menors d'edat que han patit una situació de violència en la parella o qualsevol entorn de convivència.

Per tal de donar una atenció integral, el servei facilitarà els mitjans necessaris per superar les seqüeles de les situacions de violència viscudes, promovent un treball d'elaboració de la problemàtica que ajudi a recuperar l'autonomia, l'autoestima i la valoració personal i coordinant les intervencions amb els recursos de la comunitat i amb els diferents serveis que intervenen en la resolució de la problemàtica de les dones i les seves filles i fills.

Són objectius de la Casa d'Acollida:

- ✓ Oferir un espai d'acollida i convivència per a les dones i les seves filles i fills que han patit situacions de violència i que no disposen d'una xarxa familiar i/o social de suport o que no la poden fer servir per qüestions de seguretat, proporcionant un entorn de seguretat físic i emocional i una atenció integral a les seves necessitats.

- ✓ Oferir una atenció integral que faciliti treballar amb les dones i les seves criatures tots els aspectes vinculats als processos de recuperació de la situació de maltractament viscuda.

La Casa d'Acollida de l'Ajuntament de Barcelona ofereix a les dones i les seves filles i fills els següents serveis bàsics:

- ▶ **Acollida i seguretat** per a les dones i/o unitats de convivència, amb una infraestructura de 10 habitacions i 27 places.
- ▶ **Allotjament i manutenció** de totes les persones acollides.
- ▶ **Atenció permanent** durant les 24 hores del dia i els 365 anys.
- ▶ **Atenció Psicològica** centrada en la relació mare–infants proporcionada per la professional de la Casa.
- ▶ **Escolarització de nens i nenes**, incorporació a centres educatius de la xarxa pública i a activitats d'educació en el lleure, dins la pròpia casa o mitjançant recursos comunitaris.
- ▶ **Accés i acompanyament si s'escau a la xarxa de serveis i recursos comunitaris:** xarxa de salut, escola de persones adultes, entitats especialitzades en la inserció laboral, Barcelona Activa, grups de dones, Centres Cívics...
- ▶ **Ajuts econòmics si s'escau.**

7. CRITERIS D'ACTUACIÓ

- ❑ Actuar entenent a la **dona** que pateix o ha patit violència no solament com a víctima sinó també com a **supervivent** amb totes les seves habilitats i capacitats preservades que, en un entorn sense violència, li permeten actuar com a subjecte i dirigir la seva pròpia vida. En qualsevol cas, si la mirada del/de la professional veu la dona que pateix violència solament com a víctima, la seva intervenció contribuirà a la perpetuació d'aquest rol. En canvi, si a més de reconèixer i entendre les conseqüències de la violència patida per la dona, s'identifiquen i estimulen aquelles capacitats, habilitats, aptituds i actituds que la poden ajudar a guanyar progressivament majors quotes d'autonomia i control de la seva vida, el/la professional amb la seva intervenció estarà contribuint a l'empoderament de la dona.
- ❑ **Reconèixer i visibilitzar les experiències de les dones** que han passat per diverses situacions de violència i han esdevingut agents actius en el procés de transformació individual i col·lectiva pel que fa al coneixement i a la superació d'aquest conflicte a la ciutat de Barcelona.
- ❑ **Reconèixer el paper històric i pioner del moviment feminista** en la visibilització d'aquest fenomen social i en la creació d'estratègies per eradicar-lo. Ha estat gràcies a la tasca realitzada per les entitats i associacions de dones, principalment, que durant la última dècada dels noranta, la lluita contra la violència vers les dones s'ha incorporat a l'agenda comuna.
- ❑ **Reconèixer el caràcter específic i diferenciat d'aquesta violència**, així com la necessitat d'aprofundir en els drets de les dones i en la definició d'estratègies per eradicar-la. La violència contra les dones és **estructural** i característica de les societats patriarcal ja que és una de les conseqüències de la desigualtat entre homes i dones i de la reproducció d'un model social que, encara ara, justifica la inferioritat de les dones respecte els homes. La jerarquia sexual i la superioritat masculina sobre la dona fan que les dones siguin considerades éssers inferiors i que poden ser utilitzades, menyspreades i maltractades. La violència no és un comportament natural sinó que és una **actitud apresada mitjançant la socialització**. La socialització, amb paraules i imatges, crea les identitats de les persones. Per aquest motiu la violència simbòlica contra les dones que s'exerceix a través de la publicitat o la televisió, entre d'altres, esdevé una de les principals causes de la seva reproducció social.
- ❑ Assumir la responsabilitat institucional; les polítiques d'atenció a les dones que pateixen violència de gènere han de tenir en compte **la diversitat de les dones i les seves necessitats diferents**: dones grans, adultes i joves; dones que encapçalen famílies monomarentals; dones provinents de cultures diferents; dones amb diferents nivells socioeconòmics i culturals; dones amb estats de salut específics; dones amb discapacitat; dones seropositives; dones en situació d'exclusió social; cada dona és única així com la seva història personal i la manera com ella mateixa decideix afrontar-la.
- ❑ Treballar des de la **integralitat**, les actuacions per combatre la violència de gènere han de tenir en compte la seva **naturalesa multicausal i multidimensional**, i per tant la resposta a aquest fenomen ha de ser global, des de l'atenció, la prevenció, l'assistència i la protecció, com finalment, la recuperació i el reconeixement de tots els seus drets, incloent-hi també i molt especialment els drets econòmics.
- ❑ **Garantir l'autonomia de totes les dones** evitant qüestionar les decisions preses per cap dona que pateixi violència de gènere i, respectant el fet que ella mateixa sigui la responsable de prendre les mesures que consideri oportunes en el moment en que ella així ho consideri; els recursos que l'Ajuntament de Barcelona posa a disposició de les seves ciutadanes no discriminin ni discriminaran cap dona a l'hora d'oferir atenció.
- ❑ **Garantir l'atenció a la víctima** independentment de quina sigui la seva situació quan accedeix als recursos municipals de la ciutat de Barcelona. El mecanisme previst a la nostra societat, fins ara, per acreditar l'existència de violència de gènere és la denúncia

formal de l'agressor al tribunal corresponent. L'experiència demostra que moltes dones que pateixen violència de gènere no poden exercir plenament els seus drets al no poder o no voler passar per l'acreditació judicial de la violència. Els recursos municipals garanteixen i continuaran garantint els drets de totes les dones al no exigir l'acreditació judicial.

- ❑ **Atendre la complexitat** de cadascuna de les situacions personals, així com la pluralitat de realitats que es plantegen a la nostra ciutat. Per tant, els recursos municipals treballen i treballaran per garantir la flexibilitat que els hi permeti adaptar-se a cadascuna de les situacions des del reconeixement a l'autoritat femenina i atorgant el protagonisme de les decisions a la pròpia dona.
- ❑ Les polítiques públiques per eradicar la violència de gènere han de consolidar-se a través d'un **model d'implantació transversal** que impliqui a tots els organismes municipals en la definició d'accions específiques des del seu àmbit d'intervenció, coordinadament, tant a nivell polític com a nivell tècnic.
- ❑ La coordinació i la cooperació entre tots els organismes implicats és imprescindible per poder definir, planificar i implementar des de la complexitat i la flexibilitat les estratègies necessàries.
- ❑ Totes les dones afectades per situacions de violència han de tenir les mateixes oportunitats d'accés als recursos que necessiten; la proximitat en el territori és una forma essencial de facilitar aquesta accessibilitat i, per tant, cal treballar per garantir una atenció específica en el marc dels districtes i dels barris. La supressió de les barreres arquitectòniques i de comunicació són dues condicions fonamentals per garantir l'accessibilitat de totes les dones.

8. OBJECTIU CENTRAL:

Garantir l'abordatge integral de la violència contra les dones a través del reconeixement de l'experiència; de la consolidació dels instruments operatius que permeten perfeccionar, enriquir i esmenar l'actual model d'atenció; així com de la creació d'aquells serveis específics que esdevinguin imprescindibles per poder fer front a la diversitat de situacions que les noves demandes i realitats puguin plantejar. Per poder:

PER FER IMPENSABLE LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

LÍNIA ESTRATÈGICA 1: PREVENCIÓ, EDUCACIÓ, SENSIBILITZACIÓ I DETECCIÓ

La PREVENCIÓ és un eix fonamental per poder evitar l'aparició de la violència de gènere, detectar-la i identificar-la en el moment en què apareix i per poder-ne fer una atenció precoç. L'eradicació de la violència implica actuar sobre la multiplicitat de factors que la generen o que n'afavoreixen la seva emergència. Són necessàries, per tant, les estratègies informatives, formatives i de sensibilització adreçades a tota la població que contribueixen a rebutjar tota forma de violència, promoure models de relació basats en el respecte als Drets Humans i en el respecte a les diferències.

“Quan es tracta de la prevenció de la violència sexista coincideix la importància i la urgència i hi ha gairebé unanimitat en considerar l'àmbit educatiu com l'ideal per fer intervencions que incideixin sobre el conjunt de la població, tenint en compte sobretot la franja de l'ensenyament obligatori. De tota manera, l'àmbit educatiu va més enllà i cal no perdre de vista els espais i els temps d'educació no reglada, la formació universitària i postobligatòria i la formació de persones adultes.

Malgrat que l'escola pugui semblar l'àmbit ideal d'intervenció per a la prevenció de la violència, no es pot oblidar que l'escola forma part de la societat i que, si no hi ha un acord, una col·laboració i responsabilitat compartida amb les famílies i amb els mitjans de comunicació, difícilment es podrà dur a terme aquesta tasca de prevenció.

La coeducació que es proposa, la formació i el desenvolupament integral de les persones, que trenca estereotips, que alhora respecta les diferències i supera les desigualtats discriminatòries, és la base per poder treballar la prevenció de la violència sexista.” Grup de Treball: ‘La prevenció de la violència en l'educació formal’.

“El teixit associatiu és un espai privilegiat per fer prevenció donada la seva proximitat amb les persones. És des d'aquest espai que podem detectar situacions de violència, fer denúncia social i, sobretot crear un entorn favorable on les dones i els homes puguem reflexionar models alternatius de relació.”

OBJECTIUS ESTRATÈGICS I OBJECTIUS OPERATIUS

1.1 Definir actuacions de sensibilització i prevenció de la violència contra les dones adreçades a la població jove, implicant, sempre que sigui possible, en aquest procés a les i els professionals del sistema educatiu.
--

- 1.1.1 Coordinar i treballar conjuntament amb totes les instàncies educatives i els espais d'educació no formal les actuacions adreçades a establir la coeducació com a principi fonamental en la lluita contra la violència de gènere.
- 1.1.2 Mantenir, desenvolupar i oferir, tant a centres d'educació secundària com també a entitats juvenils, tallers de prevenció, com a estratègia per promoure els comportaments respectuosos i el desenvolupament de valors, actituds i models relacionals que ajudin a defugir l'establiment de conductes abusives en les relacions personals.
- 1.1.3 Desenvolupar i oferir, mitjançant la col·laboració d'associacions estudiantils universitàries, tallers de prevenció de relacions abusives dirigits al públic universitari, entenent que majoritàriament és en aquesta franja d'edat en la qual es creen les primeres parelles estables.
- 1.1.4 Afavorir la implicació del professorat, tant en la detecció com en un procés de reflexió de la seva pràctica educativa, per tal de sensibilitzar-lo en temes de gènere i promoure la coeducació, la divulgació d'experiències pioneres vers la violència de gènere en

l'àmbit educatiu, i la creació de models i actuacions preventives adequats a cada edat i a cada etapa evolutiva – des de l'escola bressol fins a la universitat -.

- 1.1.5 Desenvolupar conjuntament amb tots els àmbits educatius estratègies per la prevenció, la detecció i la sensibilització de la violència contra les dones: formació professional, formació no reglada, associacions i espais de lleure.
- 1.1.6 Treballar conjuntament amb les organitzacions que gestionen els espais de lleure, així com amb els educadors i les educadores de carrer, estratègies de prevenció, detecció i atenció de la violència contra les dones.
- 1.1.7 Crear programes de formació per al professorat i l'alumnat amb l'objectiu de desenvolupar estratègies per abordar les situacions de violència que es plantegin en el marc del centre educatiu.
- 1.1.8 Creació de grups preventius de mares en l'àmbit escolar de primària i secundària per poder treballar la prevenció i la detecció de la violència contra les dones i, incorporar la participació dels homes en aquests grups, en funció del desenvolupament i de les característiques del propi grup.
- 1.1.9 Protocol·litzar, conjuntament amb el Consorci d'Educació de Barcelona, les derivacions que poden efectuar els i les docents en cas de detectar a l'aula situacions de violència de gènere a partir del treball realitzat en el marc dels Consells Escolars.
- 1.1.10 Col·laborar amb el professorat de primària i secundària a través de la creació de maletes pedagògiques adequades a cadascun dels nivells educatius que permetin abordar a l'aula el fenomen de la violència contra les dones.
- 1.1.11 Elaborar conjuntament amb els Centres de Recursos Pedagògics un llistat conjunt i unificat de tots els recursos de prevenció del fenomen de la violència contra les dones mitjançant la definició d'un programa que incorpori tota l'oferta existent a la ciutat, a partir de l'experiència transversal dels circuits territorials.

1.2 Definir la formació i la capacitat obligatòria de les persones professionals que intervenen en l'atenció a les dones que pateixen o han patit violència de gènere, per garantir la qualitat de l'atenció, preservar el benestar emocional de la persona professional i evitar la victimització secundària.
--

- 1.2.1 Promoure una formació obligatòria, específica i continuada de les i dels professionals dels diferents àmbits, a través de la creació d'un equip que amb aquesta finalitat es crearà en el marc de l'Observatori de la Violència contra les Dones.
- 1.2.2 Possibilitar la supervisió als equips professionals d'atenció directa.
- 1.2.3 Incloure en la formació de les i dels professionals un treball personal i una revisió dels propis estereotips de gènere i de la pròpia relació amb la violència.
- 1.2.4 Implicar a tots els serveis de tots els àmbits en el procés de prevenció i detecció de la violència vers les dones.
- 1.2.5 Crear espais d'intercanvi entre professionals per a compartir bones pràctiques, experiències, materials, recursos, metodologies i dificultats.
- 1.2.6 Crear una pàgina web de fàcil accés adreçada als i les professionals que contingui la informació actualitzada de tots els recursos existents a la ciutat així com de les activitats que s'hi desenvolupen.

- 1.2.7 Col·laborar amb l'Institut Català de les Dones tot incorporant en la propera edició de la Guia de Recursos contra la violència vers les dones tots els serveis que l'Ajuntament de Barcelona ja té o constitueixi per fer front al problema de la violència contra les dones.

1.3 Realitzar campanyes de sensibilització social i elaborar estratègies de comunicació i difusió que contribueixin a la modificació de la percepció social a l'entorn de la violència de gènere.

- 1.3.1 Reedició anual de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Lliure de violència vers les dones en el marc de la commemoració del Dia Internacional contra la violència vers les dones, 25 de novembre.
- 1.3.2 Mantenir i ampliar la difusió de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Lliure de violència vers les dones entre les associacions i col·lectius juvenils de la ciutat, així com el catàleg de recursos que hi ha a disposició de les entitats signants de l'acord. (PLA JOVE)
- 1.3.3 Realitzar una enquesta a la població de Barcelona per conèixer l'abast real del problema de la violència vers les dones i les actituds i creences relacionades, que permeti valorar les necessitats reals.
- 1.3.4 Fer un treball de reflexió amb els i les professionals de cada àmbit: els serveis socials, sanitat, educació, cossos de seguretat, l'àmbit judicial i les associacions per definir el marc general i elaborar un projecte compartit de prevenció.
- 1.3.5 Elaborar i editar nous materials per a la difusió i la informació a partir de les experiències existents: tríptics, guies i fulletons, així com materials audiovisuals.
- 1.3.6. Efectuar campanyes adreçades a la gent jove i de gran impacte publicitari que fomentin la prevenció i la detecció de determinades conductes abusives que poden sorgir en les relacions personals.
- 1.3.7. Instar, com a corporació local, als ens competents per tal que els Mitjans de Comunicació explotin àmpliament la seva capacitat per incidir en la prevenció de la violència contra les dones.
- 1.3.8. Editar materials adreçats al col·lectiu masculí que treballin la prevenció de la violència contra les dones.

1.4 Fomentar la representació positiva de nous models de masculinitat, feminitat i de relacions entre homes i dones.

- 1.4.1 Fomentar la funció de vigilància de l'Observatori de les Dones als Mitjans de Comunicació per poder denunciar la reproducció de models de violència vers les dones en series, pel·lícules, anuncis, i d'altres programes.
- 1.4.2 Cercar i potenciar nous models de masculinitat, de feminitat i de les relacions entre les persones basades en la no violència, en el treball de cura, en el respecte i on l'autonomia personal esdevingui l'antídoto de les relacions abusives i violentes.
- 1.4.3 Implicar totes les institucions educatives, així com els espais de socialització no reglats, en el disseny i l'elaboració de mòduls curriculars que fomentin els comportaments de respecte i reconeixement entre nois i noies; el tractament dels estereotips que propicien la violència de gènere i les conductes abusives; i el desenvolupament d'habilitats per a la comunicació i resolució de conflictes de forma no violenta.

- 1.4.4 Garantir la responsabilitat institucional en la representació positiva de les dones mitjançant la utilització de la publicitat i el llenguatge no sexistes.

1.5 Treballar la prevenció de la violència des de la corresponsabilitat amb el teixit associatiu de la ciutat.

- 1.5.1 Incrementar els compromisos, així com el nombre d'entitats signants, de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Lliure de violència vers les dones a través dels recursos i materials que l'Ajuntament posa a la seva disposició.
- 1.5.2 Implicar tot el món associatiu, així com a les organitzacions sindicals, en la prevenció i la denúncia de la violència contra les dones a partir de l'experiència de les entitats i el moviment de dones de la ciutat.
- 1.5.3 Implicar els homes en el procés de prevenció i de revisió d'estereotips i models de gènere i de relació seguint l'exemple dels projectes realitzats en el marc del Sector de Serveis Personals.
- 1.5.4 Visibilitzar tots els col·lectius de dones: dones amb discapacitat, immigrades, grans o amb toxicomanies, amb problemàtiques greus de salut mental, i desenvolupar actuacions preventives específiques i facilitar el seu accés als recursos.
- 1.5.5 Facilitar els recursos necessaris per garantir la implicació de les Tècniques de Dona dels Districtes en la coordinació d'espais de treball comunitari en el marc del territori per treballar l'abordatge de la violència contra les dones a partir de la proximitat i el coneixement de la realitat.
- 1.5.6 Impulsar projectes territorials en el marc dels districtes que incorporin a totes les entitats que manifestin la seva especial sensibilitat davant d'aquesta problemàtica, per treballar conjuntament en la definició d'estratègies que incorporin l'especificitat de cadascun dels territoris de la ciutat.
- 1.5.7 Fomentar la participació dels Punts d'Informació i Atenció a les Dones en els projectes comunitaris amb l'objectiu d'incorporar la violència contra les dones com a eix de treball específic.
- 1.5.8 Implicar en el marc del treball comunitari als homes que mostrin una especial sensibilitat per tal que esdevinguin també referents en la prevenció i la detecció de la violència contra les dones.

1.6 Donar suport a les iniciatives sorgides des dels col·lectius de dones, Ong's, organitzacions sindicals i altres instàncies de la societat civil entorn a la violència de gènere.

- 1.6.1 Incrementar les línies específiques de subvencions als projectes i les accions de les entitats i associacions de dones que aborden en la seva tasca quotidiana el fenomen de la violència de gènere a la ciutat.
- 1.6.2 Programar, amb la col·laboració de les associacions de dones amb experiència en el tractament de la violència de gènere, accions informatives orientades a la sensibilització d'entitats, AMPES i consells municipals de participació.
- 1.6.3 Organitzar jornades d'intercanvi d'experiències de treball entre associacions, agents professionals, persones expertes i Ong's.
- 1.6.4 Formar, conjuntament amb les entitats de dones, un cos d'agents socials implicats en la prevenció, detecció i intervenció en situacions de violència de gènere.

1.7 Millorar les estratègies informatives per tal que totes les barcelonines puguin identificar en què consisteix la violència contra les dones i els serveis que són al seu abast.

- 1.7.1 Analitzar, conjuntament amb els grups i entitats de dones de la ciutat, en especial amb aquells que realitzen un abordatge de la violència masclista i que formen part del Consell de les Dones de Barcelona, diferents estratègies de comunicació i difusió de la informació
- 1.7.2 Dur a terme una nova campanya informativa – en diferents idiomes i amb una àmplia distribució a tots els serveis de la ciutat, en especial els educatius i de salut- en relació al concepte de violència contra les dones, per tal que els diferents col·lectius femenins de Barcelona puguin identificar-la amb major facilitat.
- 1.7.3 Editar i difondre, en diferents idiomes, informació de la xarxa de serveis que la ciutat ofereix a les dones que es troben en situacions de violència.
- 1.7.4 Treballar per augmentar i diversificar la tasca informativa en relació a la violència contra les dones tant del CIRD com dels PIAD's, com a serveis cabdals i de referència en proporcionar a les barcelonines coneixement sobre els recursos de la ciutat, tant públics com privats.
- 1.7.5 Continuar utilitzant, millorar i sistematitzar, si s'escau, les estratègies de traspàs de la informació dins les taules de coordinació existents (circuit BCN, circuits territorials, taula de tècniques dels districtes...).
- 1.7.6 Incrementar la relació amb la línia d'atenció a les dones en situació de violència (24 h.) de la Generalitat, per tal que aquest disposi d'informació constantment actualitzada dels recursos de la ciutat de Barcelona per a les dones que pateixen violència .
- 1.7.7 Consensuar, amb el Consorci Sanitari de Barcelona i amb l'Agència de Salut Pública a Barcelona, línies de prevenció de la violència contra les dones, tant des de la vessant de formació de professionals per afavorir una detecció precoç, com en d'altres accions que realitzin.

LÍNIA ESTRATÈGICA 2: ATENCIÓ, PROTECCIÓ I RECUPERACIÓ

El Pla Operatiu pretén incrementar l'eficàcia i l'efectivitat de les actuacions municipals d'atenció, protecció, reparació i recuperació de les dones que pateixen o han patit violència de gènere. Per aquest motiu, els recursos i els serveis municipals han de donar resposta a les diferents necessitats de les dones que pateixen o han patit violència de gènere; han de garantir la seva accessibilitat, continuïtat i complementarietat; i han de treballar de manera eficaç en la detecció i la derivació als serveis corresponents, evitant així la victimització secundària.

La necessitat de nous serveis, així com la diversificació dels recursos actuals, de millorar les eines personals i acceptar els límits dels professionals i dels equips, de donar valor a la coordinació entre professionals, són elements de pressió en la intervenció i atenció a les dones que pateixen violència de gènere.

Recollim aquí la perspectiva de que el primer recurs és la mateixa dona, sent imprescindible partir de les potencialitats de cada dona, respectant els seus ritmes en la presa de decisions i adequant la intervenció i els recursos públics a les seves necessitats.

Igualment important és tenir cura de les professionals i els equips com a mesura política, ja que són aquests qui fan l'acompanyament de la dona al llarg del seu procés de recuperació.

OBJECTIUS ESTRATÈGICS I OBJECTIUS OPERATIUS

2.1 Augmentar el coneixement que la ciutadania té de la xarxa de recursos al servei de les dones que es troben en situació de violència.

- 2.1.1 Crear una pàgina web amb informació actualitzada sobre violència de gènere, recursos a l'abast i activitats.
- 2.1.2 Editar material informatiu dirigit a la població femenina i distribuir-lo a la feina, amb la col·laboració de les organitzacions sindicals, i en els espais d'ús quotidià: mercats, forns de pa, farmàcies, perruqueries, escoles.
- 2.1.3 Facilitar que a tots els Centres de Salut hi hagi díptics informatius sobre recursos per a dones en situació de violència.
- 2.1.4 Facilitar l'accés d'aquesta informació a les dones amb discapacitat visual, auditiva i intel·lectual tenint en compte els criteris d'accessibilitat comunicativa (braille, butlletins sonors, Cd's...)
- 2.1.5 Facilitar l'accés d'aquesta informació als col·lectius de dones immigrades editant aquest material en diversos idiomes.
- 2.1.6 Editar un material que informi sobre les mesures pràctiques d'autoprotecció per a la dona.

2.2 Reforçar la coordinació amb la Generalitat de Catalunya
--

- 2.2.1 Establir procediments de derivació amb la Generalitat de Catalunya per poder garantir la protecció de les dones, i els seus fills i filles, que requereixen sortir de la ciutat per motius de seguretat. Tot afavorint la col·laboració entre les diferents administracions i la Conselleria d'Interior de la Generalitat de Catalunya.
- 2.2.2 Requerir al Departament de Ciutadania i Acció Social que actuï com a interlocutor amb la resta de territoris de l'Estat quan per motius de seguretat calgui acollir una dona fora de Catalunya.

- 2.2.3 Definició i establiment amb la Generalitat de Catalunya dels procediments de derivació per obtenir una major disponibilitat de places a les Cases d'Acolliment d'accés urgent gestionades pel Govern de Catalunya.

2.3 Optimitzar els serveis existents i determinar la creació de nous serveis.

- 2.3.1 Actualització del model d'atenció integral que es presta de manera complementària des dels serveis específics de ciutat i des de l'atenció primària dels districtes.
- 2.3.2 Enfortir l'Equip d'Atenció a les Dones:
- Eliminar les llistes d'espera.
 - Garantir l'acompanyament de la dona als recursos i gestions sempre que calgui amb una funció educativa i capacitadora
 - Desenvolupar i protocol·litzar la intervenció amb els fills i filles de les dones que pateixen violència.
 - Potenciar la intervenció grupal tant amb dones com amb infants
 - Incrementar la seva funció d'assessorament i suport a d'altres equips i professionals.
- 2.3.3 Reforçar l'atenció educativa i psicològica proporcionada per la Casa d'Acollida.
- 2.3.4 Definir un recurs específic de contenció psicològica d'urgències per poder atendre amb imminència les dones que pateixen una situació de crisi com a conseqüència de la violència.
- 2.3.5 Crear un Centre Municipal d'Acolliment d'Urgències que en garanteixi la seguretat i proporcioni durant un màxim de 15 dies la cobertura de les necessitats bàsiques (allotjament, alimentació, ...), així com l'atenció psicosocial necessària per fer front al fort impacte físic i emocional viscut i per ajudar a iniciar un procés de presa de decisió. Aquest centre ha d'eliminar l'acolliment d'urgències en hotels i pensions.
- 2.3.6 Posar en marxa un servei d'atenció telefònica i fax d'urgències que complementi els horaris de l'Equip d'Atenció a la Dona i que es presti des del centre Municipal d'Acolliment d'Urgències.
- 2.3.7 Posar en marxa pisos pont que permetin oferir un habitatge temporal i compartit, amb suport socio-educatiu, en un entorn el més normalitzat i autònom possible per tal de preparar a les dones i els seus fills i filles per viure de manera independent en un context exempt de violència.
- 2.3.8 Enfortir i divulgar la línia innovadora d'intervenció amb els fills i filles de les dones que pateixen violència realitzada pels diferents serveis del dispositiu municipal d'atenció, i que té un caràcter preventiu, de contenció i enfortiment de les habilitats de l'infant per enfrontar el trauma de la violència, i de reparació dels danys ocasionats per aquesta situació.
- 2.3.9 Activar mecanismes que facilitin a les dones acollides l'accés a l'habitatge, tant de promoció oficial com del mercat de lloguer, per tal que puguin culminar el seu procés d'autonomia i recuperació.

2.4 Continuar treballant per desenvolupar un model d'atenció basat en la celeritat, la proximitat i l'equilibri de les intervencions des del respecte a les decisions de cadascuna de les dones.

- 2.4.1 Millorar el tractament específic d'atenció a les dones, així com als seus fills i les seves filles mitjançant l'aplicació de models de relació basats en la no – violència.
- 2.4.2 Mantenir i incrementar els programes d'atenció a les filles i els fills de les dones que pateixen o han patit violència de gènere.
- 2.4.3 Ampliar la cobertura dels programes d'atenció i suport psicològic a les dones, així com als seus fills i les seves filles, que pateixen violència de gènere: grups de suport i recuperació; grups d'acompanyament; grups d'atenció a les persones que conviuen en un entorn de violència; i tallers d'habilitats socials.
- 2.4.4 Incrementar i adequar l'oferta de formació i inserció laboral a les necessitats i les possibilitats de les dones que pateixen o han patit violència de gènere.
- 2.4.5 Estudiar, en el marc de les competències municipals, les possibilitats de definició d'estratègies de suport per l'accés a l'habitatge a les dones que pateixen o han patit violència de gènere: tant pel que fa a l'accés al mercat immobiliari com a la concreció de mesures d'accés als habitatges de protecció oficial.
- 2.4.6 Plantejar la importància d'entendre la dona en el seu context comunitari, incidint en la definició de programes específics per treballar amb el col·lectiu masculí, així com amb els seus fills i filles, a partir de l'experiència del Servei de Mentories i del Servei d'atenció als Homes que Maltracten.

2.5 Establir mesures específiques per atendre correctament la diversitat i les necessitats concretes de les dones, tenint en compte els col·lectius de dones que per les seves circumstàncies pateixen diverses manifestacions d'aquesta violència: dones joves, dones grans, dones immigrades, dones en situació de prostitució forçada, dones transsexuals, dones amb discapacitat, dones amb VIH i les dones internes en centres penitenciaris, dones amb malalties mentals greus, (...)

- 2.5.1 Adaptar a la realitat canviant les mesures específiques d'atenció a les dones immigrades que pateixen violència de gènere: serveis de mediació en els equipaments d'atenció municipal; protocols de derivació i informació als serveis municipals per a immigrades; i edició de materials informatius en diferents idiomes.
- 2.5.2 Proporcionar formació específica a les i els professionals per poder acompanyar les dones a partir de les seves creences i valors.
- 2.5.3 Continuar donant suport al serveis d'atenció específica a les dones amb discapacitat que pateixen o han patit violència de gènere.
- 2.5.4 Definició d'un model integral d'atenció sociosanitària en col·laboració amb l'Agència de Salut Pública de Barcelona per a les dones amb problemàtiques de toxicomanies i/o salut mental que pateixen o han patit violència de gènere.
- 2.5.5 Disseny d'una línia de treball específica adreçada a les dones que es troben internes en els centres penitenciaris i han patit o pateixen situacions de violència de gènere.
- 2.5.6 Implicar la Xarxa de Salut Mental en la detecció de la violència vers les dones, i promoure la formació específica en salut mental i gènere.

- 2.5.7 Crear un programa específic de detecció i visibilització de violència de gènere i assessorament posterior adreçat a les dones i els homes joves per aconseguir models de relacions personals basats en la llibertat i el respecte als drets humans, conjuntament amb la Direcció de Joventut, ubicat al Centre d'Informació i Assessorament de Joves (CIAJ).
- 2.5.8 Impulsar recursos i tractaments psicològics per a dones en situació de violència que, a més, presenten altres trastorns (psicopatologies, toxicomanies...).
- 2.5.9 Impulsar serveis de dones gitanes mediadores especialitzades en temes de violència en el marc de la comunitat gitana, així com la col·laboració de les dones immigrades expertes en els processos de mediació cultural que puguin afavorir la proximitat amb les diferents comunitats de dones immigrades.

2.6 Consolidar i definir nous instruments d'abordatge integral de la violència de gènere: circuits territorials d'actuació, protocols i acords interinstitucionals.

- 2.6.1 Garantir el tractament psicològic paral·lel a la medicació a través de la col·laboració amb la xarxa dels serveis de salut mental per tal de consolidar protocols d'atenció que tinguin en compte els efectes de la violència en la recuperació de les dones.
- 2.6.2 Augmentar i diversificar els recursos d'atenció a les dones per poder explorar el tipus d'atenció que precisa cadascuna evitant la victimització secundària que provoca el fet de condicionar l'atenció al fet de l'existència o no del recurs adient.
- 2.6.3 Establir la creació d'espais de recuperació de la violència per poder continuar atenent a les dones i als seus fills i filles, en cas de que els tingui, en la seva última fase del procés de trencament amb la violència de gènere.
- 2.6.4 Crear serveis d'acompanyament a les dones immigrades estrangeres per poder superar les dificultats específiques derivades del desconeixement de la ciutat, rescatant i respectant aquells valors i creences culturals que no vulnerin la garantia dels drets de la dona.
- 2.6.5 Incrementar el personal del Punts d'Informació i atenció a les Dones s, per garantir l'atenció inicial dels casos de violència que accedeixen al servei com a centre de referència.
- 2.6.6 Ampliar la oferta dels Punts d'Informació i Atenció a les Dones amb atenció psicològica per a dones que ho necessiten.
- 2.6.7 Incorporar en tots els Serveis d'Atenció a les Dones una línia específica d'informació dels seus drets laborals així com dels recursos d'inserció laboral que treballen en el marc de la ciutat de Barcelona.

2.7 Millorar el serveis d'atenció i d'assessorament jurídic a les dones que es troben en situació de violència de gènere.

- 2.7.1 Continuar oferint a les dones assessorament jurídic de tots aquells temes que siguin del seu interès.
- 2.7.2 Informar la dona, sempre que ho requereixi, del procés de denúncia i judicial.
- 2.7.3 Incrementar els acompanyaments físics a les dones que han estat víctimes de violència de gènere, durant tot el procés.

2.8 Impulsar estratègies de detecció precoç de les situacions de major vulnerabilitat i d'alt risc d'incidència de la violència.

- 2.8.1 Incloure la prevenció de la violència de gènere en els programes de prevenció per la salut.
- 2.8.2 Treballar coordinadament amb els Serveis d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva per desenvolupar estratègies conjuntes de prevenció i detecció precoç de les situacions de violència contra les dones.
- 2.8.3 Sensibilitzar a les empreses de la necessitat de adequar els llocs de treball a les necessitats de les dones que pateixen o han patit violència.
- 2.8.4 Visibilitzar la repercussió i els efectes de la violència de gènere en la salut de les dones i investigar els orígens de les patologies tractades.
- 2.8.5 Facilitar la utilització dels recursos de mediació per atendre a dones immigrades que son víctimes de la violència, i garantir la formació específica en violència de gènere de les persones mediadores que treballen en aquest servei.
- 2.8.6 Impulsar la detecció i la major adequació dels recursos a les dones treballadores sexuals que són víctimes de violència.

2.9 Treballar per afavorir la llibertat, la independència i l'autonomia de les dones que pateixen o han patit maltractaments, així com l'exercici de tots els seus drets.

- 2.9.1 Garantir l'allotjament de la dona que així ho requereix en pisos tutelats o compartits, disminuint l'allotjament en pensions. Pactar amb els Serveis Municipals d'Habitatge pisos tutelats o compartits.
- 2.9.2 Continuar oferint feina a les dones en empreses sensibles a la seva situació personal, que assegurin la concessió de tots els permisos necessaris per gestionar qüestions relacionades amb la seva problemàtica, que permetin canvis d'horari o canvis del lloc de treball.
- 2.9.3 Incorporar la violència contra les dones com un dels criteris d'accés a l'habitatge públic i a l'habitatge social de Barcelona, en el marc del Consell Municipal del Consorci d'Habitatge Social de Barcelona.

LÍNIA ESTRATÈGICA 3: COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ

El Pla té la voluntat d'implicar en el seu procés d'implementació tots els agents que intervenen en aquest àmbit a la ciutat de Barcelona. Per aquest motiu es dissenyaran estratègies específiques i espais de treball conjunt per tal de fer efectiva aquesta línia estratègica. D'una banda és necessària la coordinació interinstitucional amb els diferents organismes i estament de la l'Administració Pública. D'altra banda és imprescindible la concertació, cooperació i coordinació efectiva amb el teixit associatiu de la ciutat i el moviment de dones, així com amb les organitzacions sindicals.

No sempre les dones segueixen un procés lineal en els circuits d'atenció a la violència de gènere, i per tant cal contemplar la possibilitat que les dones entrin i surtin del circuit de forma intermitent sense avaluar aquesta aspecte com un fracàs de sistema d'atenció. En tot moment s'ha de prioritzar la qualitat a la quantitat i cal treballar per garantir que la dona estigui sempre ben atesa sigui quin sigui el recorregut d'assistència que ella hagi efectuat.

Les dones han de poder ser agents actius dins del procés d'atenció i recuperació, és a dir que s'han de garantir els processos d'acompanyament però sense que aquests suposin menystenir a la dona o fomentin dependències innecessàries de la dona respecte de l'administració.

OBJECTIUS ESTRATÈGICS I OBJECTIUS OPERATIUS

3.1 Incrementar la coordinació i cooperació entre els àmbits social, sanitari, policial, judicial i associatiu en relació a la prevenció i l'atenció a les dones que pateixen o han patit violència de gènere.

- 3.1.1 Suport al Circuit Barcelona contra la violència vers les dones i reconeixement als i les professionals del sector social, judicial, policial i sanitari, implicats en l'atenció a les situacions de violència masclista.
- 3.1.2 Promoure el coneixement dels Punts d'Informació i Atenció a les Dones, existents a tots els districtes de la ciutat¹ per tal de facilitar la informació, l'accés i l'atenció de les dones als diferents serveis existents a la ciutat.
- 3.1.3 Continuar potenciant l'Equip d'Atenció a les Dones com a Servei referent de ciutat mitjançant la intercomunicació i coordinació amb els districtes de Barcelona, les associacions que presten servei a les dones que pateixen o han patit violència, la xarxa sanitària, els cossos policials i els jutjats.
- 3.1.4 Mantenir l'organització anual d'una jornada d'intercanvi amb l'objectiu de facilitar els espais de reflexió i participació de tots i totes les professionals que formen part del Circuit Barcelona contra la violència vers les dones.
- 3.1.5 Promoure i mantenir els circuits territorials contra la violència vers les dones a tots els districtes de la ciutat.

3.2 Promoure i donar suport als programes i projectes entorn la violència de gènere als districtes de la ciutat tot garantint la descentralització de la prevenció i l'atenció mantenint, però, la centralitat dels criteris d'actuació.

- 3.2.1 Treballar conjuntament amb la taula de tècniques dels Districtes i amb els Consells de Dones dels Districtes estratègies conjuntes de coordinació, prevenció i atenció a les situacions de violència de gènere des del coneixement compartit.

¹ A partir del març de 2007 (Ara n'hi ha 9)

- 3.2.2 Seguir potenciant l'organització de xerrades, col·loquis, tallers i d'altres accions adreçades a la sensibilització i a la prevenció de la violència de gènere.
- 3.2.3 Dissenyar programes d'acompanyament de les dones que pateixen o han patit violència de gènere.
- 3.2.4 Recolzar els projectes de voluntariat que, en el marc dels districtes, tenen com objectiu l'acompanyament a les dones que pateixen o han patit violència de gènere.

3.3 Definició d'indicadors conjunts, de criteris objectius i metodologies d'avaluació per realitzar un correcte seguiment al processos d'intervenció de les dones que pateixen o han patit violència de gènere i en les seves famílies.

- 3.3.1 Creació d'una base de dades comú per a totes les persones professionals i amb diferents nivells de consulta, i amb una web actualitzada per a la ciutadania.
- 3.3.2 Establir espais de treball conjunts amb l'objectiu de definir quines són les variables que s'han de compartir entre els serveis i les i els professionals per poder atendre correctament a les dones des dels diferents recursos específics i generals d'atenció.
- 3.3.3 Actualitzar les dades dels serveis públics i privats d'atenció a les dones que pateixen o han patit violència de gènere i elaborar-ne un catàleg de difusió.
- 3.3.4 Actualitzar la diagnosi de la violència de gènere a la ciutat de Barcelona i difondre'n els resultats entre tots els agents implicats.

3.4 Treballar amb les escoles, els centres d'atenció primària i els sindicats protocols específics de detecció de la violència de gènere per tal que puguin esdevenir agents actius en la derivació als recursos d'atenció específica.

- 3.4.1 Organitzar accions formatives específiques que facilitin l'aplicació de les estratègies preventives, educatives i assistencials del Pla.
- 3.4.2 Coordinar les actuacions de l'Ajuntament de Barcelona amb el Protocol Marc previst per la Llei pels Drets de les Dones i contra la Violència Masclista – que s'aprovarà properament – d'acord amb el que estableix la Carta Municipal de Barcelona.

3.5 Crear serveis específics d'atenció a les i els professionals que atenen directament a les dones que pateixen o han patit violència de gènere creant grups d'intercanvi i supervisió que ens permetin millorar la qualitat, la coordinació i la comunicació en els serveis.

- 3.5.1 Donar reconeixement institucional als espais de coordinació estable en què estan representats tots els agents professionals i socials relacionats amb la prevenció, la detecció i la intervenció de les situacions de violència de gènere en cada districte.
- 3.5.2 Organitzar periòdicament jornades d'intercanvi intersectorial i interinstitucional.
- 3.5.3 Afavorir un espai de reflexió personal de totes i tots els professionals que intervenen amb dones que pateixen violència, siguin de l'àmbit que siguin, per tal de conèixer i ser conscients de les idees prèvies i esquemes de pensament sobre la problemàtica que tracten.
- 3.5.4 Impartir formació obligatòria, amb perspectiva de gènere, a totes i tots els professionals que treballen amb dones en situació de violència: serveis socials, sanitat, justícia, educació, policia...

- 3.5.5 Millorar la formació dels i de les professionals per atendre dones immigrades que arriben de contextos culturals molt diferents, afavorint la capacitat en competències mediadores.
- 3.5.6 Millorar la formació dels i de les professionals per atendre dones que presenten característiques especials que les fan més vulnerables a la violència.
- 3.5.7 Millorar la preparació professional per atendre totes les formes de violència contra les dones (mobbing, assetjament sexual,...).
- 3.5.8 Avaluar l'impacte de la formació rebuda pels/ per les professionals, tant pel que fa als cursos, com a les actituds. Avaluació orientada a plantejar millores en les estratègies de formació, per tal que interpel·lin les actituds tant o més que els coneixements.

3.6 Millorar les condicions de treball de les i dels professionals que treballen amb les dones que pateixen violència de gènere.

- 3.6.1 Augmentar el nombre de professionals per tal que a cap servei d'atenció les professionals hi treballin soles, i sense la pressió de la llista d'espera.
- 3.6.2 Definir de manera consensuada el servei, i el o la professional de referència en cada moment del cas.
- 3.6.3 Oferir recursos a les professionals segons les seves necessitats, que facin referència a formació, supervisió, infraestructures, recolzament tècnic en el treball diari...
- 3.6.4 Fomentar i deixar espais per a la reflexió i valoració sobre la feina i per a una avaluació investigadora sistemàtica, adreçades a millorar les actuacions, a planificar i donar prioritats, a la presa de decisions i a l'aprenentatge professional.

3.7 Treballar per millorar el Circuit Barcelona contra a Violència vers les Dones.

- 3.7.1 Crear una plataforma informàtica per actualitzar el Circuit i adaptar-lo a les necessitats de les i dels professionals.
- 3.7.2 Crear una base de dades centralitzada a nivell de ciutat, i mitjans estadístics per tal de facilitar la coordinació inter-serveis, d'acord amb els principis previstos per l'actual Llei de Protecció de Dades.
- 3.7.3 Facilitar la intervenció i participació de tots els agents implicats en el Circuit.
- 3.7.4 Organitzar periòdicament jornades d'intercanvi intersectorial i interinstitucional.
- 3.7.5 Organitzar sessions de supervisió conjunta en els circuits territorials contra la violència vers les dones.
- 3.7.6 Revisar les càrregues de treball de les tècniques i els tècnics municipals que són responsables i referents dels Circuit de Violència.
- 3.7.7 Dotar dels recursos necessaris als circuits territorials dels Districtes de Barcelona per garantir la seva capacitat i autonomia a l'hora de definir els projectes de formació que considerin oportuns d'acord amb la realitat del seu territori.
- 3.7.8 Treballar a través de l'E-Catalunya, Plataforma Informàtica, per garantir l'accés dels i les professionals a diferents programaris lliures i eines per treballar en xarxa, partint de l'experiència pilot desenvolupada al districte de Sant Martí i amb l'objectiu d'implantar-lo a tota la ciutat i millorar la comunicació entre els diferents agents del circuit.

LÍNIA ESTRATÈGICA 4: SISTEMES D'INFORMACIÓ I RECERCA

Anomenar els fenòmens socials permet, entre d'altres coses, entendre'ls; la paraula no crea la realitat social, però si que li dóna la visibilitat necessària per trencar el silenci. Reflexionar sobre el concepte que utilitzem per definir un fenomen social com el de la violència vers les dones i compartir les experiències i les observacions fruit de la tasca quotidiana d'atenció a les dones que pateixen violència, així com als seus fills i filles, ens permet avançar en la creació d'un corpus teòric compartit, aprofundir en el coneixement de les causes de la violència i estructurar un paradigma d'anàlisi i d'actuació.

La violència de gènere és estructurant de l'ordre social: configura el món i "l'estar" en el món d'homes i dones, és, per tant, conseqüència de la construcció de l'ordenació social a partir del sistema sexe – gènere. Si entenem el gènere com el concepte que fa referència a les relacions entre homes i dones en relació als rols definits socialment i que s'assignen a un o altre sexe entenem també que aquestes són construccions socials subjectes a canvis.

Per aquest motiu, és necessari avaluar l'impacte i els efectes que tenen les intervencions d'atenció en els serveis en què s'efectuen; com necessària és l'aposta clara per una avaluació sistemàtica orientada a millorar procediments i avaluar impactes. Cal esforçar-se per impulsar la recerca de la casuística de la violència de gènere i sobretot l'avaluació de la pràctica per poder determinar quines són les construccions socials que discriminen les dones i eliminar-les.

L'etapa de desenvolupament de serveis i participació està ja iniciada, i ja es poden aplicar mecanismes que possibiliten una presa de decisions més informada i un aprenentatge professional que s'autoregula per a millorar la seva oferta, així com l'obertura a les noves necessitats i innovacions. L'avaluació, emperò, ha d'anar més enllà de la informació exclusivament quantitativa i ha de permetre la detecció de disfuncions i fer una millor planificació.

Cal urgentment fomentar i deixar espais per la reflexió valorativa sobre la feina i per a una avaluació investigativa sistemàtica, objectius, tots dos, adreçats a millorar les actuacions, planificar i ordenar prioritats, a la presa de decisions i a l'aprenentatge professional. Per tant, parlem de combinar l'avaluació dels resultats amb l'avaluació del procés per obtenir una avaluació continuada tant dels serveis com de la gestió d'aquests serveis.

La recerca no és un luxe pels serveis i programes d'atenció sinó una necessitat per consolidar l'atenció de qualitat i fer més òptim i innovador el desplegament de serveis i l'atenció prestada en termes de resultats en el benestar i participació social, la qualitat de vida i la salut de la ciutadania.

Són precisament els agents de base, com a agents transformadors, els que poden traspassar les necessitats i demandes detectades i/o expressades per la població. Tanmateix, aquesta és una tasca a la qual fins ara s'ha dedicat poc temps i, per tant manca sistema de transmissió adequat per fer arribar aquesta informació als espais de decisió.

OBJECTIUS ESTRATÈGICS I OBJECTIUS OPERATIUS

4.1 Impuls d'un Pla de Recerca Aplicada de la Violència de Gènere que permeti millorar el coneixement del fenomen social de la violència de gènere per poder innovar els protocols de prevenció i d'atenció dels Serveis Municipals.

- 4.1.1 Creació de l'**Observatori de la Violència contra les Dones** en el marc de l'Observatori Barcelona que permeti conèixer la dimensió real del fenomen a la ciutat i articular les respostes adients.
- 4.1.2 Elaboració de convenis de col·laboració amb els agents sindicals i les Universitats en el marc de l'Observatori de la Violència contra les Dones.

- 4.1.3 Definició d'indicadors psicosocials qualitius i quantitatius que, instrumentalitzats mitjançant un procediment científic d'ús d'indicadors, ens permeti un coneixement progressiu de la realitat.
- 4.1.4 Creació i implementació d'un sistema d'informació únic i d'indicadors comú a tots els Serveis Municipals en coordinació amb la resta d'agents implicats.
- 4.1.5 Realització d'una anàlisi semestral de les dades de violència de la ciutat que permeti fer el seguiment de la problemàtica i avaluar l'impacte de les accions de millora així com de les mancances existents.
- 4.1.6 Definició d'un mapa diagnòstic de l'atenció prestada a la problemàtica de la violència de gènere que concreti correctament la relació entre la demanda i l'oferta per tal de delimitar les competències institucionals i conèixer els recursos disponibles.

4.1 Mantenir i impulsar els espais de reflexió i debat entre els i les professionals dels Serveis i els i les polítics responsables d'aquesta àrea de gestió.
--

- 4.2.1 Devolució valorativa de la Memòria Institucional Anual de tots els Serveis per part de les persones polítiques responsables.
- 4.2.2 Col·laboració entre els diferents serveis municipals per poder incorporar la recerca en el treball quotidià del servei sense dificultar la tasca d'atenció.
- 4.2.3 Crear un sistema de transmissió de la informació que faciliti la interrelació entre els agents de base i els responsables de les decisions polítiques.
- 4.2.4 Elaborar un estudi de les representacions sobre la violència de la ciutadania en general amb l'objectiu de conèixer els esquemes previs, la percepció, les atribucions i les explicacions que de la violència de gènere té la ciutadania.

4.3 Incorporar la perspectiva de gènere en totes les recerques.
--

- 4.3.1 Elaborar estudis sobre els casos que no arriben als serveis, que es poden conèixer mitjançant agents comunitaris no institucionals, per tal de poder-los atendre.
- 4.3.2 Promoure la recerca sobre altres formes de violència (mobbing, assetjament sexual a la feina, abús sexual...), a través de la col·laboració amb les organitzacions sindicals.
- 4.3.3 Recerca sobre l'impacte en els fills i les filles de les dones que pateixen situacions de violència, així com de les necessitats de les persones que es troben al voltant de la dona i pateixen indirectament la violència.
- 4.3.4 Recerca sobre violència psicològica, proporcionar protocols i estratègies d'entrevista per a una bona detecció i identificació de la violència, amb elaboració d'indicadors fiables i consensuats.
- 4.3.5 Introduir els estudis de la població masculina que no exerceix la violència contra les dones amb l'objectiu de conèixer la existència d'elements que condueixen a la pràctica de la violència contra les dones.
- 4.3.6 Iniciar processos d'investigació per establir noves línies d'abordatge i tractament terapèutic.

LÍNIA ESTRATÈGICA 5: VISIBILITZAR LES VIOLÈNCIES CONTRA LES DONES

Es consideren formes d'exercir la violència de gènere² **la violència física** entesa com qualsevol acte o omissió intencional o negligent de força contra el cos de la dona, amb resultat i risc de produir lesió física o dany; **la violència psicològica** entesa com tota conducta o omissió intencional que produeixi en la dona desvaloració o patiment, mitjançant amenaces, humiliació, vexacions, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults, aïllament, o qualsevol limitació del seu àmbit de llibertat; **la violència sexual i els abusos sexuals** a dones i menors, entesos com qualsevol acte de naturalesa sexual no consentida per la dona o forçada per qui agredeixi, inclosa la exhibició, l'observació, la imposició mitjançant violència, intimidació, prevalença o manipulació emocional, amb independència que la persona agressora tingui o no relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu amb la dona o la menor; **la violència econòmica** que consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos pel benestar físic o psicològic de la dona i de les seves filles i fills, així com la limitació en la disposició en la disposició dels recursos propis i compartits en l'àmbit familiar o de parella.

Aquesta violència de gènere es pot donar i adopta característiques concretes s'hi es manifesta en **l'àmbit de la parella** que consisteix en la violència física, psicològica, sexual i/o econòmica exercida sobre les dones i realitzada per part de qui sigui o hagi estat el seu cònjuge o de qui estigui o hagi estat lligat a ella per relacions similars d'afectivitat; en **l'àmbit familiar** que consisteix en la violència física, psicològica, sexual i/o econòmica exercida sobre les dones i les nenes, inclosos els matrimonis forçats, que es dona en el si de la família i es perpetrada per membres de la mateixa família i que són determinades pel marc de les relacions afectives i lligams de l'entorn familiar; en **l'àmbit laboral** on es produeixen dues tipologies de violència: **l'assetjament** com a situació en la qual es produeix un comportament no desitjat relacionat amb el sexe d'una persona amb ocasió de l'accés al treball remunerat, l'ocupació i la formació, amb el propòsit o efecte d'atemptar contra la dignitat de la dona i de crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu i **l'assetjament sexual** entès com la situació que es produeix davant de qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual, que l'autor coneix o hauria de conèixer, i que tingui com a objectiu o efecte violar la dignitat d'una dona.

Sense oblidar-nos de la violència contra les dones que s'exerceix en **l'àmbit social i comunitari** i entre les que hi figuren: les agressions sexuals, que consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida sobre les dones i que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per demostrar el poder sobre les dones i nenes i abusar d'aquest poder; **l'assetjament sexual; el tràfic i l'explotació sexual de dones i nenes; la mutilació genital femenina** que inclou el conjunt de procediments que impliquen una eliminació total o parcial dels genitals femenins i/o lesions causades als òrgans genitals femenins; **la violència derivada dels conflictes armats** que inclou l'assassinat, la violació, l'esclavatge sexual, l'embaràs, l'avortament i l'esterilització forçades, la infecció intencionada de malalties, la tortura i els abusos sexuals; i **la violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones** com són els avortaments selectius i les esterilitzacions forçades.

OBJECTIUS ESTRATÈGICS I OBJECTIUS OPERATIUS

5.1 Visibilitzar totes les violències de gènere: violacions, Assetjament Sexual a la feina, Assetjament Sexual al carrer, i la Violència Masclista Simbòlica.
--

- 5.1.1 Realitzar campanyes de difusió i sensibilització en l'àmbit de l'educació formal i de l'educació no formal.
- 5.1.2 Potenciar la sensibilització a l'entorn de l'Assetjament Sexual a la feina en el marc del Pla d'Igualtat a les Empreses.

² Avantprojecte de Llei dels Drets de les Dones per a l'eradicació de la violència masclista.

- 5.1.3 Incrementar la visibilitat de les diferents situacions de violència contra les dones que es produeixen a la ciutat.
- 5.1.4 Denunciar aquells organismes, estaments o persones a títol individual que fan apologia de la violència contra les dones justificant-ne la seva pràctica.

5.2 Ampliar la resposta política municipal a les altres expressions de la violència de gènere.

- 5.2.1 Facilitar mecanismes de resposta a situacions d'assetjament a la ciutat.
- 5.2.2 Donar suport als recursos especialitzats en l'atenció i recuperació de dones víctimes de violència sexual.
- 5.2.3 Impulsar l'atenció jurídica i psicològica especialitzada per a les dones víctimes d'assetjament moral a la feina pel fet de ser dones a través de l'elaboració d'un programa d'acció conjunta amb les organitzacions sindicals.
- 5.2.4 Realitzar el seguiment de les mesures de prevenció i tractament de les situacions d'assetjament sexual a l'Ajuntament de Barcelona.
- 5.2.5 Donar suport a les entitats i associacions que treballen en el marc de la prevenció, l'atenció i la denúncia de totes les situacions de violència contra les dones.
- 5.2.6 Consolidar les iniciatives que en aquesta línia ja s'estan treballant a la ciutat de Barcelona.
- 5.2.7 Reforçar i ampliar els serveis d'assessorament jurídic a les dones.

Compromís de l'Ajuntament de Barcelona:

- Elaboració d'una diagnosi prèvia que estableixi les prioritats en l'ordre d'execució dels objectius operatius del Pla així com la seva temporalització.
- Realització d'una valoració devolutiva conjunta amb els serveis i entitats de les memòries presentades anualment a partir del 2007.
- Avaluació del grau d'execució del Pla Municipal contra la violència vers les dones (2007-2009) amb una periodicitat anual i amb el compromís de fer arribar aquest informe d'avaluació a la Permanent del Consell de Dones de Barcelona; a la taula de tècniques de Dona dels Districtes; la Comissió de Benestar, Educació i Cultura i si es considera necessari al Plenari de l'Ajuntament de Barcelona.
- Avaluació dels resultats, dels programes i dels models d'atenció ja implantats per poder detectar quins són els punts forts i els punts febles.
- Avaluació de l'impacte del circuit d'atenció a la violència vers les dones, específicament l'impacte sobre els professionals i les ciutadanes afectades, detectant funcionalitats i disfuncionalitats, espais de victimització secundària, raons de la "pèrdua de dones" en el trajecte dels serveis, diagnòstic de solapaments i buits, coordinacions/informacions i estratègies per a millorar-les, així com també fer un recull de bones pràctiques dins el circuit.